

Kortfattad översikt över ÖRSNÄS historia med angivande av årtal och därmed sammanhängande namn på ägare och speciella händelser.

=====

Från skriften om ÖRSNÄS - EN GAMMAL SLÄKTGÅRD I VILLAND, författad av Gustav Nilsson, har hämtats följande citat:

" I nordöstra Skåne ligger en av provinsens vackraste sjöar, Immelsjön, med hundratals vikar, öar och skär. Runt den 2 mil långa sjön påträffar man många större bondgårdar, vars ägor ofta sträcka sig från Immelsjöns strand och en hel mil inåt skogsbygden. Gården och åkrarna ligga mestadels i sjöns närhet. Små och steniga äro åkrarna, men de kunna vid rationell skötsel ge goda skördar. De milsvida skogarna skötas också allt mer och mer efter moderna metoder. Skada blott att lövskogen med människans hjälp i hastigt tempo undantränges av barrskogen

Säregen i sin art av dessa gårdar är Örsnäs. Det är som om tiden ridit förbi den gamla gården. Detta ej därför att den legat mera isolerad än de övriga gårdarna, men dels har här bott konservativa människor, som aktat och ärat det gamla och känt ett stort ansvar för fädernas verk."

Namnet Örsnäs är ett rent naturnamn och har ej mycket varierat under tidernas lopp. År 1584 skrevs sålunda Ørsnes och i jordrevningsprotokollet år 1671 har det förskönats till Örtznäs.

Förleden Ör-, som ju påträffas i många ortnamn, betyder sandig eller grusig strand. Då man så får veta, att Örsnäs ägor sträcka sig ut på ett av Immelsjöns många näs, blir namnets betydelse fullt tydligt.

- 1336 Namnet ger dock ej någon antydning om gårdens ålder. I ett arvskifte från år 1336 efter Peter Nilssons av Eljaryds änka nämnes bland dennas strögoods även Bökenäs, granngården till Örsnäs gård i öster." (slut på citat)
- 1536 I likhet med så gott som alla gårdarna i Vånga socken hörde gården till år 1536 till Bäckaskogs kloster.
- 1584 - 1611 Då klostergården år 1584 bortskänktes till Fredrik II:s kansler och gunstling den pommerske adelsmannen Henrik Ramel ingick bl.a. uppräknade underlydande gårdar även Örsnäs, med dess ägare och landgillen. Om Örsnäs heter det sålunda: "Ørsnes Jacob Gönge paaboør skylder aarligen iij pund Smør, i Thne haffre, ij höns, j daller grij (gästeri), j foernød, j Three XIII alnne."
- 1611 - 1621 Vid Henriks Ramels död år 1611, skiftades hans gods (Bäckaskog) mellan barnen i hans äktenskap med Elsa Brahe och som han med henne blev ägare av Sönnarslövs gård (nuvarande Maltesholm). Bl.a. fick dottern Anna, gift år 1635 med Malte Juul, Sönnarslöv jämte Örsnäs.
- 1617 Beboddes gården av Peder Jensen.

- 1621 - 1641 Som ägare till gården står Sten Reedtz, Sönnarslöv, gift med Maren Juul - dotter till Malte Juul och Anna Ramel i Sönnarslöv.
- 1641 - 1651 Som Åbo på Örsnäs sitter Bodel Nielsen.
- 1652 - 1698 " " " " " Bendt Suensen gift med Kirsten Svensdotter.
- 1684 Indrogs under Kungl. Majt. Bäckaskog jämte de gårdar som den 8/1 1584 skänktes bort till Henrik Ramel. Utslaget bekräftades vid den Skånska Kommissionen den 3/12 1685, med följande lydelse:
 "Såsom konung Fredrich den andre i dannemark hafver skänckt och gifvit d. 8 januarij 1584 åth Sal. Rommel och hans ähta Liffsarfvingar godtset Beckeskog i Skåne med all tilligiande ägendom, härlighet och rättigheet och Kongl. Commissionen effter noga öfvervägande finner denna benådnningen af sådan beschaffenheet som andra ifrån publica bortskänckte gods och gårdar, hvilka efter Sveriges fundamental Lagh, Ricksdags Beslut och Stadgan förebehålles Kongl. Maj:ts och dess frije desposition; Alltså för ofvantalde skiäl bör samma Beckeskog tillijka med all dess tilligiande ägendom, härligheet och rättigheet vederkännas och indragas under Kungl. Majt och Cronan med 1683 åhrs ränta."
- 1689 Står Örsnäs som kronohemman med anteckning "Rusthåll under Ryttnästare Tornererfeldts Compagnie." "Hemmanet hade då förmedlats till 7/16 mantal. Skånska indelningskommissionen anslog år 1730 hemmanet till fördel för kvartermästaren vid Ö. Göinge kompani. Denne hade sitt boställe i Hägghult i Örkeneds socken.
- 1698 - 1713 Bodde dottern till till Bendt Suensen och Kirsten Svensdotter, Valborgs Svensdotter - gift med Ored Nilsson i Hemmingslycke, son till Nils Eriksson o Sissa Oredsdotter i Hemmingslycke.
 Valborgs Svensdotter dog den 30/3 1713. Hennes levnad hade sträckts sig över den för vår provins och vårt land skickelsegiger period, om krig och örlig, hungersnöd och farsoter.
- 1713 - 1718 Innehades gården av Sissa Oredsdotter - dotter till Valborg Svensdotter och Ored Nilsson - gift med Olof Åkesson från Dyneboda. Olof Åkesson fick stort förtroende och blev bl.a. fjärdingsman. På grund av "Ored Nilssons (Sissas fader) svaghet" som det heter i en till Härederätten inlämnad skrift erhöill Sissa o Olof Åkesson halva brukningsrätten till Örsnäs. I Härederättens skrift står följande:
 "Till husrum för fänaden skall Ored Nilsson hafwa sönnen till den norra porten okk till härbärgeshus halfwa delen af den östra stugan samt underrummet i dät östra låftet till säden och uppå et af låften till dess humble, hwaremot Olof Åkesson i skatt om året tre daler silfwermynt uti 2ne terminer skall erlægga."
- 1718 Fick Olof Åkesson och hustrun Sissa Oredsdotter hela brukningsrätten till Örsnäs.
- 1719 Dog Sissa Oredsdotter och ingick Olof Åkesson omedelbart nytt äktenskap med Ingar Simonsdotter, född i Gillesnäs.
- 1744 Avled Ored Nilsson, 84 år gammal.
- 1748 Detta år dog Olof Åkesson. Behållningen efter den första hustruns död, uppgick till 554 daler silvermynt samt 1 st. silverbägare.

Vid bouppteckningen efter Olof Åkessons död var behållningen 1980 daler silvermynt (varav Örsnäs endast hade upptagits till 300 daler av samma mynt). Dessutom en enastående samling silverbägare, skedar, smycken och andra silversaker. I dem graverade årtal och initialer visar, att det måste ha funnits på gården redan vid hustrun Sissas död 1719 (i bouppt. endast 1 st. silverbägare). Troligen hade man det övriga silvret nergrävt av fruktan för de i trakten kringströvande snapphanarna eller i fruktan för den utarmade svenska staten.

Vid nuvarande Örsnäs ägor (gårdsplanen) ligger en stor "fladhall" under vilken man tror - allt enligt sägen - en stor snapphaneskatt är nergrävd. /Åke Olsson/

- 1748 - 1786 Sonen till Olof Åkesson (Olofsson) övertog Örsnäs efter faderns död.
- 1770 Skatteköptes Örsnäs av Åke Olsson och blev Örsnäs därmed kronoskattehemman.
- 1771 År 1771 ingick Åke Olsson giftermål med Gunilla Johansdotter från Kollingetorp. Hon härstammade i fjärde led från år 1617 i Örsnäs boende Peder Jensen.
- 1786/87 Styckades gården i tre delar och delades mellan Åke Olssons söder, Jon och Ola, samt deras svåger Nils Oredsson.
- 1793 Brann gården varav idag boningslängan är kvar i ursprungligt skick. De tre ägarna till Örsnäs, Jon, Ola och Nils, byggde efter branden tre lika gårdar, varav endast Örsnäs nuvarande gård finnes kvar.
- 1803 Sålades 7/48 mtl till Åke Olsson, alltså 1/3 del av Örsnäs. Åke Olsson var son till Ola Åkesson.
- 1809 Detta år dog Åke och maken Sissa (från Dyneboda) i rödsot. Endast två-åriga dottern var arvtagare. Lösboet blev sålt och två andra åboar delade Örsnäs.
- Kerstin Åkesdotter fostrades hos släktingar i Sandvik och gifte sig sedermera med rusthållare Thomas Olsson i Filkesboda. Deras dotter Sissa blev gift med riksdagsman Sven Nilsson, Österlöv, sedermera ägare till Örsnäs.
- 1830 Köptes halva Örsnäs av Ola Jonsson, son till Jon Åkesson.
- 1837 Sålades hemmanet till Carl Oredsson, Hemmingslycke, för 37.700 daler eller 6.250 rdlr rgld.
- 1851 Nämnas änkan till Ola Jonsson - Mälena Persdotter - som ägare till halva gården.
- 1860 Sonen John Olsson blev genom arv och köp av syskonen ägare till andra halvan av Örsnäs.
- 1862 John Olsson gick i konkurs och köpt av brodern Per Olsson som
- 1864 år 1864 även inköpte moderns - Marlena Persdotter - del. /Carl Olsson/
- 1867 Brodern till Per och John Olsson, inköpte av John 1/16 mantal i Örsnäs.
- 1868 Blev det exekutiv auktion på Örsnäs av stamhemmanet jämte Carl Olsson del. Dessa delar inropades av riksdagsman Sven Nilsson i Österlöv, och blev med detta ägare till halva Örsnäs.

- 1872 Detta år inköpte Sven Nilsson av Carl Oredsson även den andra delen - den västra gården - och blev därmed ägare till hela Örsnäs.
- 1877 Dog Sven Nilsson och köpte sonen Ola Svensson Örsnäs.
- 1886 På grund av ekonomiska svårigheter måste Ola Svensson sälja halva egendomen år 1886. Den västra gården inköptes av Anders Andersson som sedermera inköptes av Axel Karlsson som sålde gården till veterinär Carl Bertilsson. År 1975 såldes denna del av C. Bertilssons Sterbhus till Claes Weibull, Hässleholm.
- 1886 Den östra gården (nuvarande Örsnäs Hembygsgård) köptes av Ola Svenssons syster Kerstin, som till sin död 17/11 1936 (83 år gammal) brukade gården med hjälp av systemen Elna.
- 1936 Ärvde systemen Elna gården.
- 1942 Dog Elna och utauktionerades såväl byggnader som markerna. Köpare var Emil Nilsson, Dyneboda.
- 1942 På initiativ av folkskollärare Gustav Nilsson, Mjönäs, återköptes byggnaderna och som
- 1944 den 1/10 1944 överlät köpet på Arkelstörps Hembygdsförening.
- 1945 Den 28/7 1945 bildades andelsföreningen Örsnäs Hembygdsgård som då också övertog byggnaderna och samtidigt inköpte jordegendomen av Emil Nilsson.
- 1948 Kungl. Majt:s brev av den 27/2 1948, som bekräftar förvärvet av Örsnäs egendom.

År 1834 upprättades den första kartan över Örsnäs i samband med laga skifte - ägobyte med Bökenäs. Förut sträckte Örsnäs ägor sig från Gniböhall vid Breanäs i norr till Norra Kopparetorps ägor i söder, en sträcka av nära 6 km. Enligt skiftehhandlingarna hade Örsnäs år 1813 ca 15 tnl åker, 45 tnl äng och 240 tnl hag och utmarker. Öarna Norra och Södra Björkö, två Knipöar och två Rönnöar har tillhört Örsnäs.

Nuvarande gamla stuga påminner om Blekingestugan på kulturen eller ännu närmare Grimmatorpsgården i Broby hembygdsmuseum.

Kvar av den ursprungliga byggnaden är endast mittelpartiet - ryggåsstugan. Härbärgshuset med sina loft, vilka som två flankerande torn skjutit upp över de mellanliggande låga stugpartiet, är sedan 1800-talets mitt borta. Andra byggnader med samma höjd som stugan är istället uppförda. Stugan har även försetts med större fönster.

Stugan är uppförd av furuplank i knuttimring och med fotträ av ek. Virket lär ha hämtats från Alltidshult, på gränsen mellan Skåne och Blekinge.

Taket var ursprungligen täckt med näver och torv men blev på 1800-talets mitt täckt med halm samt sedermera, i början av 1900-talet, täckt med spån. Sedan 1960 har uthuset resp. stugan efterhand försetts med vass-tak.